

MONIKA KRAWCZUK
Lublin

I KRAJOWA KONFERENCJA
PROBLEMY WSPÓŁCZESNEJ TANATOLOGII
MEDYCyna – ANTROPOLOGIA KULTURY – HUMANISTYKA

W dniach 6-8 listopada 1997 r. odbyła się w Karpaczu I Krajowa Konferencja „Problemy współczesnej tanatologii. Medycyna – antropologia kultury – humanistyka”, zorganizowana przez Wrocławskie Towarzystwo Naukowe. Zgłoszono ponad 50 referatów, z czego znacząca większość została wygłoszona. Niestety, osoby biorące udział w Konferencji nie były w stanie wysłuchać wszystkich zaplanowanych referatów, ponieważ posiedzenia odbywały się w kilku „grupach roboczych” jednocześnie. Stąd też w tym sprawozdaniu przybliży się jedynie te referaty, których mieli możliwość wysłuchać.

I Krajowa Konferencja stała się miejscem spotkania przedstawicieli wielu dyscyplin naukowych, począwszy od medycyny, poprzez filozofię, socjologię, psychologię, antropologię społeczną, historię, etnologię, historię sztuki, a na historii literatury skończywszy. Jej głównym celem było nie tylko podsumowanie dotychczasowego dorobku badawczego z zakresu problematyki tanatologicznej, lecz także próba stworzenia szeroko pojętej perspektywy teoretycznej dla dalszych rozważań dotyczących zarówno zjawiska śmierci, jak i praktycznych rozwiązań dla całodobowej opieki nad umierającym. Chodzi bowiem nie tylko o to, by lepiej zrozumieć zjawisko śmierci i zachodzące wokół niego procesy natury psychologicznej, socjologicznej, biologicznej czy obyczajowej, ale też o to, by uczynić ludzkie umieranie godniejszym.

Obrady konferencji rozpoczął przewodniczący Komitetu Naukowego prof. dr hab. Jacek Kolbuszewski z Instytutu Filologii Polskiej Uniwersytetu Wrocławskiego referatem „Kryzys, pornografia i renesans śmierci”. Większość wystąpień związana była z etycznymi aspektami niektórych zjawisk związanych ze śmiercią, jak: cierpienie, lęk, sytuacja komunikowania prawdy choremu o jego stanie zdrowia, problem resuscytacji, kwestia eutanazji. Zagadnieniom tym poświęcone były m.in. referaty: ks. prof. dr. hab. Pawła Bortkiewicza z Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie pt: „Etyczne problemy komunikowania prawdy ciężko choremu”; dr Lucyny Patyjewicz z Zakładu Etyki

Akademii Medycznej w Lublinie pt. „Wpływ cierpienia i lęku przed śmiercią na postęp moralny człowieka”; mgr. Piotra Troszkiewicza z Katedry Metodologii Nauk Systemowo-Informacyjnych Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie pt. „Etyczne problemy resuscytacji”; lek. Małgorzaty Wiśniewskiej i Marioli Lembas-Sznabel z Katedry Humanistycznych Nauk Lekarskich z Akademii Medycznej w Szczecinie pt. „Eutanazja bierna w aspekcie podstawowych praw człowieka: prawa do życia i prawa do godnego umierania”.

Psychologiczną perspektywę śmierci i jej doświadczenia w życiu człowieka nakreślił w swoich referatach dr Andrzej Mirski z Instytutu Psychologii Uniwersytetu Jagiellońskiego – „Perspektywa śmierci i życia w psychologii: orientacja tanatofilna i biofilna” oraz „Smuga cienia – problematyka psychologii wieku dorosłego i senioralnego”. Podobne tematy zaprezentowały: dr Agnieszka Widera-Wysoczańska z Instytutu Psychologii Uniwersytetu Wrocławskiego w pracy pt. „Doświadczenia śmierci w codziennym życiu kobiety – od dzieciństwa do dorosłości. Psychologiczne badania jakościowe” i mgr Barbara Gawda z Instytutu Psychologii UMCS w Lublinie w referacie pt. „Samobójstwo – rodzaj śmierci dobrowolnej?”

Filozoficzne rozważania nad wartością śmierci oraz związanymi z nią stanami lęku i cierpienia, stały się motywem przewodnim referatów: ks. prof. dr. hab. Pawła Borkiewicza z Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie, który podjął temat: „Etos umierania w kontekście chrześcijańskiej nadziei”; prof. dr hab. Anny Latawiec z Katedry Metodologii Nauk Systemowo-Informacyjnych Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie, która wygłosiła referat pt. „Lęk i cierpienie w obliczu śmierci”; prof. dr. hab. Krzysztofa Wieczorka z Instytutu Filozofii Uniwersytetu Śląskiego, który w swoim wystąpieniu przybliżył temat: „Zapomniana wartość śmierci. Człowiek jako istota śmiertelna w wybranych koncepcjach filozoficznych XX wieku”.

Społeczny kontekst śmierci i umierania omówiony został w referatach: doc. dr hab. Elżbiety Boguckiej z Zakładu Antropologii PAN we Wrocławiu – „Społeczne uwarunkowania przedwczesnej umieralności mężczyzn i kobiet oraz nadumieralność mężczyzn w Polsce”; mgr Moniki Krawczuk z Instytutu Socjologii Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego – „Postawy wobec śmierci w ujęciu socjologicznym”; mgr. Grzegorza Adamczyka z Uniwersytetu Bielefeld – „Problematyka postaw wobec śmierci w socjologii niemieckiej” oraz dr. Adama Szafrąńskiego i mgr. Grzegorza Wińskiego – „Obzędy pogrzebowe – rytuały przejścia”.

Medyczne aspekty opieki nad umierającym zaprezentował prof. dr hab. Jacek Łuczak z Kliniki Opieki Paliatywnej, Anestezjologii i Intensywnej Terapii Onkologicznej Akademii Medycznej w Poznaniu w swym referacie pt. „Cierpienia umierających”.

Pokłosiem I Krajowej Konferencji – jak zapewniali organizatorzy, czyli Wrocławskie Towarzystwo Naukowe – ma się stać publikacja wszystkich referatów wygłoszonych podczas spotkania. Podkreślono ponadto konieczność dalszych badań nad problematyką śmierci oraz zapewniono uczestników, że I Krajowa Konferencja nie będzie ostatnią.